

**ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ
ΚΑΙ Δ΄ ΤΑΞΗΣ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 7 ΙΟΥΝΙΟΥ 2019
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ**

- A1.** Το κείμενο πραγματεύεται τις αξίες της δημοκρατίας. Το βασικό ερώτημα των νέων συνίσταται στην αναγκαιότητα ενεργοποίησης των πολιτών, αφού στη δημοκρατία υπάρχουν εφαρμοστέοι κανόνες. Ο συγγραφέας πιστεύει ότι πρέπει να ληφθούν υπόψη οι ιδεολογικές συγκρούσεις που τους δημιούργησαν. Πρώτο ιδανικό της δημοκρατίας είναι η ανοχή, η οποία απειλείται διαχρονικά από το φανατισμό. Στη συνέχεια, η μη βία, καθώς οι κοινωνικές συγκρούσεις σε μια δημοκρατία επιλύονται ειρηνικά. Επίσης, η ελεύθερη ανταλλαγή ιδεών, η οποία συνυφάνεται με ειρηνικές αλλαγές, και το ιδεώδες της αδελφότητας, το οποίο συνδέεται με την αντίστοιχη συμπεριφορά, μακριά από αιματηρές συγκρούσεις. Τέλος, η αδελφότητα είναι απαραίτητη ιδιαίτερα σήμερα, γιατί το πετρωμένο είναι κοινό και η χρήση της λογικής αναγκαία.
- B1.** α. Σωστό β. Λάθος γ. Σωστό δ. Σωστό ε. Λάθος
- B2.** α. Ο συγγραφέας επιλέγει ως τρόπο πειθούς ανάμεσα σε άλλους και την επίκληση στην αυθεντία. Δύο περιπτώσεις είναι οι εξής:
1. «Ποτέ μου δεν ξεχνώ τη διδαχή του Πόπερ, σύμφωνα με την οποία αυτό που ουσιαστικά διακρίνει μια δημοκρατική εξουσία από μια μη δημοκρατική είναι πως μονάχα στην πρώτη οι πολίτες μπορούν να ξεφορτωθούν τους κυβερνώντες χωρίς αιματοχυσίες» (3η παράγραφος).
 2. «Στο έργο του Φιλοσοφία της Ιστορίας ο Χέγκελ χαρακτήρισε την Ιστορία ως «απέραντο σφαγείο».
- β. Στην πρώτη περίπτωση ο συγγραφέας χρησιμοποιεί την επίκληση στην αυθεντία, προκειμένου να διατυπώσει με αντικειμενικότητα την άποψη ότι στις δημοκρατικές εξουσίες οι κοινωνικές συγκρούσεις επιλύονται χωρίς τη χρήση βίας, και πως αυτό που διακρίνει μια δημοκρατική εξουσία από μια μη δημοκρατική είναι πως μονάχα στην πρώτη οι πολίτες μπορούν να ξεφορτωθούν τους κυβερνώντες χωρίς αιματοχυσίες. Η άποψη του Καρλ Πόπερ προσδίδει στον λόγο του επισημότητα και κύρος. Στη δεύτερη περίπτωση ο συγγραφέας ενισχύει την άποψη ότι η ιστορία του ανθρώπου είναι σε μεγάλο βαθμό ιστορία συγκρούσεων αδελφοκτόνων, παραθέτοντας τη φράση «απέραντο σφαγείο» που χρησιμοποίησε ο Χέγκελ στο έργο του «Φιλοσοφία της ιστορίας». Και σε αυτήν την περίπτωση η χρήση της επίκλησης στην αυθεντία κάνει το λόγο του συγγραφέα αντικειμενικό, επίσημο και ενισχύεται η εγκυρότητά του.
- B3.** α. τη διδαχή = την παραίνεση, την διδασκαλία
χλευασμού = κοροϊδίας
συμβίωσης = συνύπαρξης

αντιπολιτεύεται = ανταγωνίζεται, αντιστέκεται, αντιλέγει

- β. απέραντο σφαγείο:** ποιητική λειτουργία της γλώσσας. Με τη φράση αυτή εννοείται ότι κατά τη διάρκεια της ιστορίας σκοτώθηκαν πάρα πολλοί άνθρωποι.
Φωτίζει την πορεία μας: ποιητική λειτουργία της γλώσσας. Με την φράση αυτή εννοείται ότι με τη βοήθεια της λογικής το άτομο μπορεί να κρίνει αντικειμενικά.

- B4. α. 1.** «Χρειάζεται μια απάντηση στο βασικό ερώτημα που άκουσα να επαναλαμβάνεται συχνά, κυρίως από τους νέους οι οποίοι τόσο εύκολα αυταπατώνται κι εξίσου εύκολα απογοητεύονται»
«Αν σήμερα απειλείται η ειρήνη στον κόσμο, η απειλή προέρχεται για άλλη μια φορά από τον φανατισμό, δηλαδή από την τυφλή πίστη στη δική μας αλήθεια και ότι αυτή μπορεί να επιβληθεί με τη βία»
- 2.** «Πώς όμως να μην πάρουμε υπόψη μας τις μεγάλες ιδεολογικές συγκρούσεις που δημιούργησαν αυτούς τους κανόνες; Θέλετε να δοκιμάσουμε να τις απαριθμήσουμε;» (1η παράγραφος)
«Πρώτο μεταξύ όλων συναντάμε μέσα από αιώνες αμείλικτων θρησκευτικών πολέμων το ιδανικό της ανοχής», «τα έχουμε μπροστά στα μάτια μας» (2η παράγραφος)
- β.** Η παρένθεση χρησιμοποιείται προσθετικά – επεξηγηματικά. Ο συγγραφέας προσθέτει στην παρένθεση την ορολογία που χρησιμοποιήθηκε για το ιδανικό της αδελφότητας στη Γαλλική Επανάσταση.
- γ.** Η σύνταξη που χρησιμοποιείται είναι ενεργητική.
Μετατροπή σε παθητική: «Η διαμόρφωση και η εξάπλωση ειρηνικών επαναστάσεων επιτρέπονται μόνο από τη δημοκρατία»

Γ1. Επικοινωνιακό πλαίσιο: Άρθρο

Ενδεικτικός τίτλος: «Όταν ο δήμος όντως κρατεί» / Στο «λίκνο» της δημοκρατίας

- α.**
- Απαλλαγμένος απ' την εμμονή με τον υλικό ευδαιμονισμό και τη θεοποίηση του χρήματος ο πολίτης εστιάζει στην αφιλοκερδή δράση, όπως η ενασχόληση με τον εθελοντισμό.
 - Ο πολίτης παύει να είναι περιχαρακωμένος στο «εγώ» του συμμετέχοντας σε κοινωνικές δράσεις, σε ομάδες συνεργασίας και αλληλεγγύης. Σύμπνοια. Συναδέλφωση.
 - Ασκεί απαρέγκλιτα το δικαίωμα ψήφου του – Συμμετοχή στα κοινωνικοπολιτικά δρώμενα, στην τοπική αυτοδιοίκηση, σε συνδικαλιστικά όργανα.
 - Προσπαθεί να μείνει ανεπηρέαστος απ' την προπαγάνδα και το λαϊκισμό που, κατά κόρον, προωθούν τα Μ.Μ.Ε., επιλέγοντας εκπροσώπους που θα συνδράμουν ουσιαστικά στο κοινό καλό Έλλογη επεξεργασία μηνυμάτων – Ακριβής στάθμιση των δεδομένων – όχι άκριτη υιοθέτηση αυτών που προβάλλουν κάποιοι δημαγωγοί, αυλικοί.
 - Εφαρμόζει στην καθημερινότητά του ουσιαστικές αρχές και ανθρωπιστικές αξίες, όπως ο σεβασμός στο συνάνθρωπο που αποδεικνύεται από τις καθημερινές πράξεις, όπως ο σεβασμός της προτεραιότητας άλλων, αποφυγή στάθμευσης σε θέσεις ΑΜΕΑ, κ.λπ.

- Απορρίπτει το ρατσισμό, τον εθνικισμό, τη μισαλλοδοξία και τις ακραίες πολιτικές ιδέες και προασπίζει το δικαίωμα στη διαφορετικότητα (εθνική, κοινωνική) – Καταπολέμηση κοινωνικών ανισοτήτων και στερεοτύπων.
 - Δεν μετατρέπει την ελευθερία, που απορρέει απ' τη δημοκρατία, σε ασυδοσία, αλλά, προασπιζόμενος τα δικαιώματά του, παράλληλα είναι τυπικός και στις υποχρεώσεις του – Συνειδητή υπακοή στους νόμους.
 - Ειρηνική επίλυση διαφορών – Απόρριψη κάθε είδους βίας και φανατισμού. Διαλλακτικότητα – Πνευματική ανεκτικότητα.
 - Σφαιρική πολύπλευρη ενημέρωση.
 - (Τέλος, κάνει ποικιλοτρόπως πράξη το «εμείς», εστιάζοντας στο «δούναι» και όχι μόνο στο «λαβείν»).
- β.
- Προώθηση του διαλόγου – Άρση του μονολόγου της καθηγητικής αυθεντίας – Σεβασμός της προσωπικότητας του μαθητή.
 - Καρποφόρος διάλογος – Παρρησία – Ισηγορία – Γόνιμη αντιπαράθεση – Σύνθεση απόψεων – Ενδυνάμωση κριτικής ικανότητας . Μαθητής: «Αρχιτέκτονας της τύχης του, όχι παθητικός θεατής της ζωής του.
 - Συμμετοχή στα σχολικά δρώμενα - Έκδηλο ενδιαφέρον. Συμμετοχή στο πενταμελές και το δεκαπενταμελές συμβούλιο του σχολείου καθώς και στη Βουλή των Εφήβων. Ο μαθητής πρέπει να μάθει την αξία του δικαιώματος του «εκλέγειν» και του «εκλέγεσθαι».
 - Προώθηση των αρχών του ανθρωπισμού, σεβασμός της διαφορετικότητας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων όλων ανεξαιρέτως των παιδιών – Στηλίτευση κάθε κρούσματος ρατσισμού και εθνικισμού. Διοργάνωση ανάλογων ημερίδων . Απαλλαγή από προκαταλήψεις και στερεότυπα.
 - Συμμετοχή σε προγράμματα ανταλλαγής μαθητών.
 - Εθελοντικές δράσεις με σκοπό την ανάπτυξη πνεύματος συλλογικότητας και ομαδικότητας. Αυτενέργεια. Διαμόρφωση ενός δυναμικού πολίτη.
 - Συνειδητοποίηση, μέσω της διδασκαλίας της πολιτικής αγωγής, της ιστορίας, της νεοελληνικής λογοτεχνίας ότι η Ελλάδα είναι το «λίκνο» της δημοκρατίας, άρα οι μαθητές οφείλουν να γαλουχηθούν με τις δημοκρατικές ανθρωπιστικές αρχές.
 - Εκπόνηση ομαδικών εργασιών με σκοπό να αντιληφθεί ο μαθητής την αξία της από κοινού προσπάθειας για την επίτευξη ενός ποθητού στόχου. Διοργάνωση ομίλων.
 - Σεβασμός κανόνων σχολείου – έλλογη πειθαρχία.